

D. Thom. mas 1. par. q. 14. art. 15. ad primum. Hoc autem fundamenatum, ut in eodem discurso significatur est, facillimo negotio declaratur in scientia, nam ipsam etiam necessaria Debet de se sufficiens fundamentum illius relationis quam importat scientia libera seu visionis, si ex parte alterius extremi ponatur conditio necessaria ad terminandam talen relationem, scilicet, aliqua veritas, vel actualis entitas, & ideo nullum est inconveniens, quod res simpliciter necessaria possit fundare respectum non necessarium, quia quod talis respectus necessarius non sit, prouidetur solum ex parte termini. Vnde hoc ipso, quod in termino est aptius ad terminandam talen relationem, intelligitur quasi necessariu[m] conurgens talis relatio[n]is, quia diuina essentia naturaliter ac necessario representant omnia verum omnem intelligibile obiectum.

XLVIII. De voluntate vero licendu[m] est in re ipsa non esse aliud fundamen[t]um ex parte Dei ad tam[en] relationem, praeter actu[m] ipsum necessarium voluntatis Dei, non tam[en] ut est tamen necessarius in esse, sed ut etiam liber quoad terminacionem, & aliquam causabilitatem. Vnde hic respectus non per intelligitur tanquam resultans posito actu necessario ex parte Dei absolute & secundum se, & praeterea creatura per diligibiliter his duobus tantibus fieri non sequi fieri intelligi respectum illum: intercedit ergo libera determinatio Dei, que licet in se ac formaliter non sit res noua in Deo, a nobis tamen concipiatur per modum rei nouae ad fundandum respectum. Vel certe illa terminatio in voluntate semper coepit per modum aliquius causabilitatis, per quam concipiatur obiectum: tanquam mutatum aliquo modo in ordine ad actualem existentiam sibi proportionatam, & ideo actus ille voluntatis in necessarium, ut habens vim liberam causandi, intelligitur ex parte Dei ut sufficiens fundamentum talis respectus. Non intelligitur autem ipse respectus realitate, donec actus illius Dei exerceat viam liberam seu aliam circa talem obiectum, in quo non ipse actus alter se habet, sed facit ut obiectum alter se habeat: & tunc intelligitur quasi resultante huiusmodi respectus: & in hoc differt hic respectus a respectu scientiae visionis ut sic.

XLIX. Cum autem dicimus, per voluntatem Dei fieri aliquam mutationem in obiecto ut talis respectus consequi intellegatur, non est intelligendum de reali ac physica mutatione, sed de obiectu se cundu[m] habitu[m] ad actualem existentiam: & iohannes respectus intelligitur aeternus in Deo, licet creatura realiter & in se non mutetur nisi in tempore. Quia hoc ipsum quod Deus amat creaturam ab aeterno, intelligitur creatura habere aliquam habitudinem ad existendum quam ex se non habebat, & hanc voco mutationem in esse obiectivo. Quae est in rebus nunquam futura tuo modo intelligitur, nam hoc ipsum quod Deus decrevit ut illa nonquam sint, intelliguntur habere aliquam habitudinem ad existentiam quae ex se non habebat: nam ex se erat quae si indifferentes: per decrevum autem Dei determinatur ut nunquam exulant. Et haec sola mutatio sufficit, ut alter ei cadat sub scientiam, nam iam cognoscuntur per scientiam visionis ut nunquam futura: eadem ergo mutatio in obiecto insufficit ad utriusque relationem, sed differt quod voluntas facit illam, scientia vel visionis supponit factam vel

permittam per voluntatem. Nec mirum est quod ita mutatio obiectiva sufficiat, cum totum esse horum respectuum obiectivum sit.

Ad tertiam difficultatem de immutabilitate.

Tertia difficultas erat circa diutinam immutabilitatem qualis per oppositum extremitum. Nam ex tentativa explicata sequitur, Deum non forte mutabilem etiam si posset incipere velle quod nunquam voluit, vel definire velle quod voluit. Ad quam respondunt Ferrar. 1. cont. Gent. c. 83. & Balolisi, ac Lychetus in 1. diff. 45. non posse de finire Deum velle quod voluit quoniam mutetur, quia respectus eius quoniam velle Dei includit, non potest mutari nisi mutato aliquo extemor: non potest autem hic respectus austeri per mutationem creature, & ideo necessarium est fieri mutationem in Deo. Sed haec ratio, si coequenter loquuntur, non est efficax, & contra illa procedit difficultas etiam, nam idem argumentum fieri potest de hoc respectu cuiuslibet ab aeterno esse intelligentiarum, quia ex aeternitate resultante non potuit hinc aliquo adducto, vel in Deo, vel in creatura, praeter ea quae sunt necessaria in Deo, vel possibilis in creatura: Quod si in aeternitate ipsa non est necessaria additione ex parte Dei, neque illa mutatio in creatura nisi illa obiectiva, que a nobis explicata est, etiam in repte non est necessaria realis additione ex parte Dei, et consequenter nec mutatio, sed eodem simplicissimo actu poterit velle quod antea non volebat, & cauare praedictam mutationem in obiecto, quae sufficit ad nonnullum illum respectum.

Ali responderunt, verum quidem esse non fore mutationem Deum ex eo, quod aliquid de novo inciperet vel definieret velle, inde in sequi in eo vice illudius obumbrationem, que non minus reputatur Deo quam propria mutatio, ut dicitur Iacob. 2. Sed haec respondit superius vice illudius obumbratione, quod dicitur in mutatione, & aliquod minus illud quod in praeteritentem Iacob, & expositionem omnium. Nam vice illudius obumbratio nihil aliud est, quam mutatio quae vmbra vice illudius afficit: umerita metaphoria a motu Solis: Nam quia Deum vocatur Pater luminis, fudit non esse eum preindum Deum ad modum Solis in quo est perpetua mutatio, & vice illudius non obumbratio. Quod uno verbo significat August. in lib. de Speculo, dicens. [A]n[t] Deum non est transmutatus, & ideo apud eum curiosus postponit, nec est in alterius mutatione nequamque variatur. Et sane, scilicet metaphora & loquendi modo, non videtur posse mediū reperiunt inter veram & realē mutationem, ac immutabilitatem, quia illa quae dicitur vmbra vice illudius, vel est in aliqua vera re, & sic est vera mutatio, vel est tamen in respectu rationis, & sic non repugnat Deo, & consequenter non est vice illudius obumbratio de qua Iacobus loquitur. Haec vltima propositione patet in respectu creationis, vel dominii.

Dices cum D. Thom. 1. par. q. 14. art. 15. ad 1. hanc vice illudius respectum habere locum in his respectibus qui fundantur in actionibus, ad extra, pro verò in his qui ortuntur ex actibus immaterialibus. Sed isto hoc verum sit, huius rei cām inuestigamus, nā si in ipsis actibus immaterialibus non est necessaria realis additione ut talis respectus refuerit,